

פרוטוקול מס' 3.

מישיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה
ביום ג', ב' בשבט תשי"ב (29.1.1952)
בשעה 11.15.

משתתפים:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- ח. בוגר
- א. דויטש
- א. הכרמלי
- ש. כפרי
- מ. נודוק
- י. סמילנסקי
- א. רזיאל-נאור
- א. רזמלס

חסריים:

- מ. ארם
- א. מ. גניחובסקי
- ב. סינץ
- ד. נצר
- א. פרי
- י. הן

מזמנים:

- פרופ' ריגר - מנהל משרד החינוך ותרבות.
- גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך ותרבות.

סדר-היום:

- א. שאילחות ותשובות.
- ב. החינן במצב הסטודנטים בישראל.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

פנתחת את הישיבה.
אנו נתחיל את הישיבה בשאלות.

א. דניס:

לפני כ-6 שבועות סאלתי בקשר לבית-הספר שלנו, מזרם "אגודת-ישראל" הנמצא בראש-העין. קיבלתי מפרופ' ריגר תשובה לפני כ-3 שבועות, וחפצין טרם סודר, ואבקש את פרופ' ריגר לברר סניח את הענין, מאחר שקיבלתי מכתב סניח-ספר זה הוא מודיע שהלימודים מתחלקים לשתי מסגרות מחוסר חדרים. יש לנו צורך ב-10 חדרים לימוד. זרם העובדים בראש-העין קיבל בנין על-מנת שימסרו לנו מספר חדרים. אך הם מחזיקים בטני בניינים גם יחד ואינם בותנים לנו אף חדר אחד. הדבר פוגע קשות בסדרי בית-הספר. ועל כן אבקש לסדר את הדבר.

א. רמלס:

אני חוזר לשאלתה שסאלתי בקשר לבית-הספר בלוד. שמענו, כאילו שהעניינים סודרו הם. אולם לפי הודעת הפיקוח, ההורים והמורים במקום - הענין טרם סודר. אומנם, קיבל ראש-העיר הוראה להסדיר זאת, אבל הוא סוחב את הדבר מיום ליום. מסקנה ומנהל בית-הספר חסכו כי תוך השבועות הקרובים יסודר הענין. אולם עתה ברור שהענין רחוק מלהיות מסודר. אינני רוצה להביע כאן את החשש שיש רצון לחכות עוד כחודש ימים לאחר הריסום ולהפריע לבית-הספר על-ידי כך שלא תהיה לו אפשרות. היה רצוי שמנהל המסדר לחינוך ותרבות יפעיל את השפעתו על-מנת שהענין יסודר.

השאלה סאני רוצה לסאלתה אינה

שאלה זירמית, אך היא שאלה מסובכת למדי והיא - סירותי פואה המונעת לבתי-הספר. זהו סדה שמתרוצצות בו רשויות סוננת סאין בהן תיאום ומהוות עיכוב בעבודה בגלל הרשויות הסוננות. קיים סדור מיוחד במסדר החינוך לילד הפרובלמטי בהנהלתה של הגברת ברט, ברשויות המקומיות יסנן תחנת ייעוץ להורים לגבי ילדים שיש להם הפרעות אמוציונאליות. הילדים נמסרים לבדיקה ולבחינה אם יש למסור אותם לבית-ספר מיוחד או להעבירם לכתה הוטוגנית, ברור כי אי-אפשר לעסות אילו סהיא עבודה סבלי לסתף פעולה עם רופאי בתי-הספר ועם האחיות הציבוריות. נוסף לכך ישנה המחלקה להיגיינה, עתה לאחר ריאורגניזציה המחלקה זו היא התחילה לפעול ואומרת סאין היא יכולה לסמן על התחנות ליעוץ ועליה לקבוע את הדברים. אחיות בתי-הספר קיבלו ממחלקה זו הוראה שלא לסתף פעולה. יוצא איפוא, כי האחיות סעליה למלא סאלון כדי לעסות את החינוך ביקור בית אינה עושה זאת בהתאם להוראות המחלקה להיגיינה. מצד אחד, בא סירות נוסף ואומר שהיא איננו מכיר בנך. נוסף לכל הרשויות האלה יסנו עוד סירות והוא הסיפול המונע בילד. מכאן כי יסנן כמה וכמה רשויות המספלות באותם העניינים. נדמה לי כי יש להסדיר את הדברים האלה. שמעתי, כי המחלקה להיגיינה עוסדת לעבוד למסדר הבריאות. אני מניח כי לרשויות הסוננות יסנן כוונות טובות. אולם יש צורך במרכז אחד מעליהן. סאלתי היא, האם מסדר החינוך והתרבות חוטב לתאם את כל הסירותים הרפואיים במוסדות החינוך כדי להעמיד את כולם במרות מרכזית אחת, על-מנת סיהיה סיהיה אחד סיהיה הרטות האחראית והמתאמת בכל העניינים הקטורים בסירותי הרפואה בבתי-הספר; ויהיה זה קטור עם האחיות הציבוריות או עם סדור לחינוך מיוחד של תחנות הייעוץ או ענין הקטור בפעולה המונעת. האם הדבר נמצא בתוכניתו של מסדר החינוך בזמן הקרוב ביותר, לקבוע עם המסדרים האחרים רטות אחת מתוך תיאום עם כל הרשויות הקטורות בכך.

אשר לגבי הילדים - יש לכל ילד

בגן כרטיס, אך הוא איננו מועבר לבית-הספר עם העברתו של הילד. הכרטיס נטאר בארכיב. בכרטיס סציינים הערות החשובות מאוד לגבי התפתחותו של הילד ולתולדות חילו, ואת הכרטיס אין האחיות הציבוריות יכולות לקבל למרות שהמקום דורס סיפול מידי וכיצוע מידי.

היו"ר ס. פרסיץ:

הייתי רוצה להוסיף בענין זה ולומר, כי חבר הכנסת רימלס דיבר על אולם הגנים שיט בהם טיפול רפואי. אבל אני רוצה להזכיר כי ישנם גנים שאין בהם כל טיפול רפואי וזאת באותם המקומות שם קופת-חולים צריכה לעשות זאת, כי הגנים שייכים לזרם העובדים. כן צריך להיות טיפול רפואי של חרסה בגנים השייכים לזרמים אחרים - דבר זה אינו טוצא לפועל באפילו בטקטות החדשים כמו מעברות וכו'. בזמן האחרון קרו כמה דברים אבסורדיים. למשל, משרד הבריאות סולח לגנים להזריק זריקות נגד אסכרה. כאשר פונים לקופת-חולים על-מנת שתשלח רופא שיעשה את הזריקות, הם עונים כי אין להם רופא, ויש צורך לפנות לרופא פרטי. כאשר פונים לרופא הפרטי, הוא עונה שהמעברה הזאת שייכת למוסבה פלונית. יוצא יפוא, כי הארגונים צריכים להזמין רופאים מיוחדים הנאים רק כדי להזריק את הזריקות. והרי על הרופא לדעת מה היה מצבו של הילד לפני שהוא מזריק לו את הזריקה. יתכן והילד היה חולה ואסור להזריק לו עתה זריקה - אך איט אינו יודע דבר על כך. ענין זה דורש את סידורו המידי.

ס. כפרי:

אני רוצה לשאול את פרופ' ריגר לגורלם של אותם המוסדות שנוסדו בזמן האחרון לטעם הפצת הסכלה מקצועית מיוחדת. אני מתכוונת לבית-חנקין המסמס מרכז להפצת לימודי הטבע. יש שם פגישות קבועות של 40 סורים מיגור ועד עפולה ומקיפים כ-3,000 ילדים. האם מוטב משרד החינוך להשתתף בכספי החשוב הזה, כי תקציבו של המפעל הוא גדול מאד ואין בכוחו של הכפר לסאת בהוצאות.

א. דניאל גאור:

בזמנו שאלתי בקשר לאותה ספריה ציבורית במגדל גד הנמצאת במועדון של מפלגת פועלי ארץ-ישראל. הסר הטיב שהוא מסכים שיט להעביר את הספריה לבנין נייטרלי, ואף נתן הודעה כזו. הוא אמר, שהוא איננו מבין מדוע דבר זה נעשה. הוא אמר, כלי בטעה שהוא יקבל ידיעות נוספות על כך הוא יודע לנו. הייתי רוצה לדעת אם כבר העבירו את הספריה העירונית למקום אחר, הנתמכת על ידי משרד החינוך והתרבות למקום נייטרלי.

היו"ר ס. פרסיץ:

שאלתי נוגעת לכל בתי הספר וזוהי שאלת הריהוט. עד כמה שידוע לי שטנו ריהוט במחסני משרד החינוך והתרבות. על כן אני רוצה לשאול, מדוע צריכים בתי הספר במעברות ובמקומות אחרים לעבור 10 מדורי גאינום אחרים, ללמענות כפי שם המעצבים ולא לקבל את הכסאות הנמצאים במשרד החינוך והתרבות? מדוע אין משרד החינוך עושה משהו מעט בענין זה, כי עד היום לא נענינו על ידי המשרד. ברמת השרון קיים בית ספר זה כמה חודשים. הילדים נרסמו, אחר כך פלסו לבית הספר, ורק עתה הוא פונה ואפשר להתחיל ללמוד בו, אך אין כמעט שטלחן, ומנהל בית הספר מתדפק על סעדי משרדו של מר עץ-הדר ואיננו מסבל את הרהיטים לבית-הספר. מכל מקום יש להספיר זאת על מנת שסנהלל בתי הספר יוכלו לקבל את הדרוש להם מבלי לעבור עינורים כאלה.

פרופ' ריגר:

אשר לסירות הרפואה, אלה הם מהדברים היעצבים והנמסכים. כידוע ישנה כפילות בין משרדים שונים. אשר למשרד החינוך והתרבות - יש לנו קטרים מסויימים גם עם משרד הסעד. למשל אנו תובעים ממשרד הסעד הקמת קייטנות, החזקת מוסדות ציבוריים וגבי ילדים ועוד. יתכן ויש הדורשים לקחת מאתנו את מפעל החלב. כן הדברים לגבי החינוך החקלאי הנמצא כולו בידי משרד החקלאות, או מקצועות השייכים למשרד התחבורה, כי הוא זקוק לבעלי מקצוע. ואמנם אנו קטרים לחינוך המקצועי. כאשר נכנסתי לתפקידי הוגד לי סירות הרפואה עומדים לעבור למשרד הבריאות. ניסינו לעכב את הדבר הזה. אולם סמעי שהסירות טרם עברו. הענין סנוי. בין סני משרדים וקיים

התעודה לחינוך ותרבות
29.1.1952

שכ/אט

פרופ' ריגר:

מא ומתן מחוץ. גם אתחול היתה ישיבה בענין זה בין שני המטורדים ואנו רוצים לתאם בשירות זה והלקים ועדה מסותפת למטרד החינוך והבריאות. אולם מבחינה אקסקוטיבית צריך הדבר להיות סדור במטרד החינוך והתרבות, כפי שנהוג הדבר ברוב ארצות אירופה. למשל אם נעשית עבודה רפואית בצנא, אחראי לכך מטרד הבטחון. בעירית תל-אביב וכן מנהל החינוך בחיפה הם קיצוניים בענין זה ואסרו מאם יועברו שירותי הרפואה למטרד הבריאות הם ימשיכו לקיים את המטרדים האלה בתחומי מחלקת החינוך העירונית, ובצורה כזאת לא תוכל לבוא הממשלה אליהם בדרישות, פרט לקיים רמה קצוועית מתאימה. אלה הם אחד הסעיפים הטעונים בירור. אנו עומדים בקשר מתמיד עם נציבות המנגנון, מטום יאנו חוצבים יאגא טנציבות המנגנון היא האחראית לתיאום כל המטרדים ועליה להתערב בדרך זה כדי לחנוע כפילות גם בסובן כספי ולהביא לייעילות העבודה. נציבות המנגנון מכירה בכך. ודאי יהיו כמה מקרים קיצוניים שנצטרך להביא אותם להכרעת הממשלה, ובעיקר בשירותי הבריאות, אם לא נוכל לבוא לידי הבנה בינינו.

הינ"ר ש. פרסיץ:

בקשר לשירותי הרפואה - ישנם חוזים עם "הדסה" ו"קופת חולים", מדוע אין הם עושים את המוטל עליהם בבית הספר, וכמטרדים אתם הם אומרים שאין להם רופאים.

פרופ' ריגר:

אין כפי טובה.

כ. הדין אמצע המטרדנטים ביראלי:

י. סמילנסקי:

בקשר לסעיף זה - הייתי מציע כי אנו נדון בו בנוכחותם של שר החינוך ומנהל מטרד החינוך. על כן, לדעתי, יש לעבור עתה לדיון באחד הסעיפים האחרים העומדים בסדר יומה של הוועדה ואת הדיון בשאלת הסטודנטים נקבע לעת אחרת כי זה רצוי לטובת הענינים.

הינ"ר ש. פרסיץ:

שר החינוך והתרבות הודיע לי אמס כי הוא לא יוכל להיות נוכח בישיבת הוועדה והוא מבקש לדון בענין זה. התפקיד שנאלח אלינו על ידי האוניברסיטה, למעשה נשלח למטרד החינוך, והעתקו הועבר אלינו. אני מציעה כי נדון בשאלה זו ונראה אותה כדחופה.

א. רוזאל בארץ:

אני מניחה כי נפלה טעות בהזמנה לישיבת הוועדה לחינוך ותרבות והכוונה היא לסטודנטים הלומדים בארץ.

הינ"ר ש. פרסיץ:

בודאילן אם נדון בבעיה זו היום יוכל להסתתף אתנו מנהל מטרד החינוך והתרבות. ייזכר למטרד את הדברים לסר. אבל אם נעשה זאת סחר לא יסתתפו אנו שר החינוך והתרבות ומנהל מטרד החינוך והתרבות.

בתזמיר שנאלח אלינו על ידי מר סנטור הוא עומד על מצב התלמידים ביחס לטיכונן, מחיה, וצרכים תרבותיים אחרים. מספר תלמידי האוניברסיטה מגיע ל-2500 בערך ויגדל.

היו"ר ד. טרסיץ:

כ-70% - 75% מהם אין להם זיכרון קבע. בשיכון האוניברסיטאי יש 800 מקומות ומספר הדיירים הוא 200. אשדות שוחרי האוניברסיטה חסונה אמצעים להקמת שני בניינים נוספים. כל יתר הסטודנטים הם עולים חדשים ובאים מחוץ לעיר ודואגים בעצמם לשיכונם. דבר זה גורם לירידת מספר התלמידים החדשים. שכר הלימוד באוניברסיטה הוא נמוך ורבים הם הזקוקים לסחירות מסכר לימוד. אין הרשויות המקומיות והממשלה מגיישים את העזרה לסטודנטים במסח השיכון ושכר הלימוד. הוצאות המחיה הן גבוהות וכ-60% הסטודנטים צריכים לדאוג לפרנסתם החלקית או המלאה. מספר התלמידים הנהנים מסטיפנדרות חלקיות הוא קטן מאד. כן נתקלים הסטודנטים בקשיים ברכישת ספרי לימוד לועזיים ובהשגת ניר לסחירות, עבודות סיפנדוניות ועבודות גמר. אין להם מקום לפעולות חבריות, אסנוחיות ותרבותיות.

מכל מקום שתי הבעיות היסודיות הן:
(א) שיכון; (ב) סטיפנדרות והלוואות לצרכי מחיה. האוניברסיטה אין בכוחותיה לפתור את בעיה השיכון. על כל פנים נראית בעיניה הדרך להקים בניינים ארעיים, יצירת 1000 מקומות שיכון לסטודנטים היתה פותרת את עיקר הבעיה למסך 2 - 3 השנים הקרובות. דרושוק כ-300 - 400 סטיפנדרות ולמות חלקיות. סטיפנדיה מלאה צריכה להיות גבוהה של 400 ל"י. סטיפנדרות חלקיות צריכות להיות בסך של 300 - 200 ל"י לשנה. בהתאם לחישוב זה יש צורך ב-100 אלף ל"י לסטיפנדרות לשנה. יש להגביל את ההקצבה הניתנת לאוניברסיטה על ידי משרד החינוך והתרבות, וכן יש לדאוג שמשרדי הממשלה המעוניינים במקצועות מסויינים אף הם יעמידו סכומים מתאימים לכך. כן יש להניע את הרשויות המקומיות שאף הן תתמוכנה באוניברסיטה, ובעיקר אותן הרשויות שמסמ באים הסטודנטים. נוסף לכך יש לדאוג לכמות ניר מספיקה לצרכי התלמידים. יש לציין כי עדיין לא שוכן אף סטודנט אחד של האוניברסיטה העברית על ידי הממשלה, רשות עירונית או מוסד ציבורי יהודי כלשהו.

קשה הוא מצבם של הסטודנטים הלומדים מדעים נסיוניים כגון ביאולוגיה, כימיה, פיסיקה, חקלאות, רפואה, כי שם רב מספר השעות, והם לומדים לפחות 32 - 34 שעות בשעה שבמדעי הרוח והמספחים לומדים מספר שעות מצומצם יותר. וזאת לאחר שהם צריכים לדאוג לפנסתם. שכר הלימוד באוניברסיטה הוא 40 ל"י לשנה במדעי הרוח, משפחה ומחשבת 64 - 80 ל"י במדעים נסיוניים ורפואה. גם סכומים אלה כחולים מעטה כבדה לתלמידים רבים. בשנת ת"א נתנה האוניברסיטה קרוב ל-28 אלף ל"י בתורת הקלות מסכר לימוד. מסרד הבטחון הוא חלילה כמעט שהגיש עזרה גדולה למשתתפי מלחמת השחרור בצורת הלוואות בגובה של 300 ל"י לשנה לתשלום שכר לימוד ומחיה. בתקופה שנוצרת גהנו מעזרה זו עד 700 תלמידים.

אין לסטודנטים כל מקום לפיתוח חיהם החברתית והתרבותית. הוועדון שלחם אינו מספיק לצרכיהם. בית הלל שיוקם כבית הקונסרבטוריון המוזיקלי במלביה מהווה התחלה צנועה, אבל אף הוא לא מספיק לצרכיהם.

תזכירם של הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים עומד על הקורות הבאות: הם מציינים כי מספר הסטודנטים מגיע כיום ל-2300 מתמ עובדים כ-65% ורובם אינם יכולים להתמסר ללימודם. הם מציעים להקים קרנות לסטיפנדרות מחיה ולהלוואות גדולות לשמן אריך לפרו הסטודנטים המצויינים בלימודיהם. על ועדת הכספים ומשרד העבודה לאקציב סכומים מסויינים לתעוקת סטודנטים וכן צרכניה לסצרכיה ולמזרכי לימוד. וכל זאת על סנת לעודד את ההתלטות וההטבלה הישראל.

היו"ר ט. פריסין:

בעית הסיכון אף היא חסורה לגבי הסטודנטים. סכר הדירה הוא גבוה למדי. עד עתה הצליחה הסתדרות הסטודנטים בסיתוף עם האוניברסיטה להשיג מקומות דיור ל-250 סטודנטים. על כן הם מציעים הקמת בתים לסטודנטים על ידי הממשלה וטוסדות ציבוריים בסיתוף עם ועדת הסיכון של הסטודנטים. קיים ביטוח רפואי סמיסיו הוגדלו השנה 2,500 ל"י ל-3,500 ל"י לכל סטודנט. אמנם נערך הסכם עם "הדסה" בדבר הרחבת הביטוח, אולם "הדסה" לא הצליחה לבצעו, ועל ידי כך נגרם סבל רב לסטודנטים נזקקים הסובלים מתנאי עבודה וסיכון. על כן על הממשלה להסתתף בסיטון טפעל הביטוח הרפואי הנ"ל.

כן קיים מחסור חסור בספרי לימוד במקצועות הטונים. על כן יש להגדיל את הקצבת מטבע הזר כדי להבטיח לכל סטודנט לפחות 5 ספרים בשנה. כן יש להקציב ניר על מנת להדפיס את הרצאות הפרופסורים. יש הכרח בהרחבת בנייני המעבדות של האוניברסיטה. התלמידים במדעי הטבע לומדים בתנאים הקשים ביותר במסגרות ובצפיפות, ורק מעטים מהמבקשים ללמוד מדעי הטבע יכולים להתקבל. על כן יש להגדיל את תקציב האוניברסיטה, להחיש בניית בנייני האוניברסיטה ולהעמיד את הסכומים הדרושים להרחבת הבניינים והמעבדות. הם דרושים את המערכות והפיזיקה וההחופה.

בטרם שפופ' ריגד הולך הייתי מבקשת שהוא יביע את דעתו בענין זה.

פרופ' ריגד:

שמעתם את התזכירים הספורטיים, ועלי לציין, כי אני מכיר אוניברסיטאות רבות באירופה, בארה"ב, באפריקה הצפונית והדרומית, ראיתי את האוניברסיטה של בירות, ועדיין לא ראיתי באיזה שהוא מקום בעולם סטודנטים שיש להם רצון כה עז ללמוד כמו זה הקיים אצלנו. אולם מן הצד האחר לא ראיתי תפונה כזו של מסכנות כושל האוניברסיטה בירושלים. הבעיה החמורה ביותר היא בעית הסיכון. כפי שמעתם רק כ-30% מן התלמידים יש להם מקום מגורים של קבע בירושלים, ואלה הם בעיקר בני ירושלים, וכן אלה שבאו בשנים קודמות ועדיין מסייכים ללמוד. בשנים שהן עוד אפשר היה להשיג מקום מגורים במחיר שווה לכל נפש. בערך ל-10%, מהסטודנטים יש סיכון. יתכן ונשיג סיכון לעוד כ-10% מהסטודנטים, על ידי אגודת סוחרי האוניברסיטה, אולם ישנם קשיים רבים בהשגת חמרי הבנייה. אם נשיג את החמרים הדרושים, נוכל על ידי כך לשכן את מחצית הסטודנטים. - וזאת אם נקבל את מספר הסטודנטים שיום בקנה מידה. אולם מספר זה ילך ויגדל ובעיקר אם נצטרף לכאן את תלמידי המחקר נגיע ל-2500 תלמיד.

אשר למספר הבקשות שהוגשו על ידי תלמידים חדשים - עלי לציין כי אף פעם לא היתה סיספורפורציה כזו בין מספר הבקשות לבין מספר התלמידים המתקבלים. היו גם תלמידים שהגישו בקשות ונתקבלו, ולאחר שביררו שלא יוכלו למצוא מקום דיור חזרו כלעומת שבאו. כן ישנו מספר לא קטן שבני הצעלים ועולים משם הגרים בחו"ם ואוהלים. כלומר ישנה כאן שאלה חריפה של 1200 סטודנטים הזקוקים לסיכון, - זוהי השאלה המרכזית.

אשר לשפר הלימוד - אני רואה כי סטודנטים אינם נוגעים בשאלה זו, אם כי עלול לחול בה שינוי. היתה ועדה שבדקה את המצב והציעה להעלות את ספר הלימוד ולהעמידו על סך של 100 ל"י לשנה וזאת לקראת השנה הבאה, ולכל סוגי התלמידים. עד כה קיים היה הפרט בין סכר הלימוד במדעי הרוח - 40 ל"י, וסכר הלימוד במדעי הטבע והרפואה - 60 - 80 ל"י לשנה. ההצעה אומרת שיהיה סכר למוד אחיד לכל הסטודנטים. גם אם נשווה את סכר הלימוד שלנו לזה הנהוג בארה"ב הרי אין זה סכר לימוד גבוה. באירופה היבשתית, מוחזקות האוניברסיטאות על ידי הממשלה וסכר הלימוד הוא סמלי.

פרופ' ריגר:

כמעט טיניסלי. בארה"ב לעתים רחוקות עולה שכר הלימוד על הוצאות המחיה של הסטודנטים. שכר הלימוד לשנה הוא בערך 500 דולאר. ויש מוסדות שהוא עוד כפול מזה. שכר הלימוד באוניברסיטה בירוסליים הוא בטווח 55 ל"י לשנה, לעומת 650 ל"י שעולה סטודנט לאוניברסיטה.

מספר הסטיפנדיות איננו גדול. 28%

של כל הסטודנטים מקבלים הנחות בצורה זו או אחרת, בצורת פרסים או הקלות טובות בתשלום שכר הלימוד. יש כ-15 - 20 סטיפנדיות הניתנות על ידי הממשלה, בעיקר על ידי משרד החינוך והתרבות, וכן על ידי משרד החוץ לתלמידים הלומדים במכון למדעי המזרח, מסוג סכ-50% מכל הפקידות שלהם הם יוצאו המכון הזה. יש נחנות הסטיפנדיות ביד רחבה על ידי הצבא, בעיקר אחרי מלחמת הסחרור, חילקו 700 סטיפנדיות בגובה של 300 ל"י כל אחת. כוח הקנייה שלהן היה יפה יותר. ש-6%-5% מקבלים סטיפנדיות מן הצבא שלנו, כן ישנם כאלה המקבלים סטיפנדיות מן הצבא האמריקאי. האוניברסיטה מסתמכת ב-28% של הסטיפנדיות. מכל מקום הסכומים המוצאים לסטיפנדיות אינם גדולים.

קיימת שאלת כלכלת הסטודנטים. כפי

שטענתם התזכיר, מספר הגון: ב-60% זקוקים לעבודה חלקית ולפעמים לעבודה שלמה כדי להתפרנס. בעולם מקובל להעריך סטודנט יכול לעבוד לכל היותר 20 שעות בשבוע מבלי שיבולע לו וללימודיו. אצלנו מספר הסטודנטים שעובדים למעלה ממכסה זו הוא גדול. ישנם כאלה העובדים בעבודה פיסית, בהוראה ובפקידות. בעיקר קשה הדבר לגבי הסטודנטים לרפואה ולתחומים העובדים במעבדות. כן יש לציין, שאין בעולם אוניברסיטה שבה מרבית ממספר שעות הלימודים כמו אצלנו, לא רק ברפואה ומדעי הטבע שם לומדים 35 - 40 שעות בשבוע, אלא במדעי הרוח לומדים מ-20 - 30 שעות, וזה מיהסה בלתי רגילה באוניברסיטאות אחרות. הסטודנטים רוסטים שעות רבות במדעי הרוח. אנו מסתגלים להשפיע עליהם לבל ירדמו כה הרבה. אך הם אוטרים שהריטום מסמס להם תחליף לספר, מאחר שהוא איננו מצוי. נוח להם יותר ללמוד ספי המורה כאשר הוא מעקלל את החומר. נוסף לכך עלינו לחנך דור של סטודנטים שלא ילמד רק מפי המורה ולהביאם לטימוס בספרים. מכל מקום מספר שעות הלימודים באוניברסיטה הוא עולה על זה המקובל בדרך כלל באוניברסיטאות אחרות - דבר זה מקשה עוד יותר על עבודתו של הסטודנט לסם הסגת פרנסתו.

כן קיימת השאלה של חיים חברתיים של

הסטודנטים. אי אפשר לומר שמנעמיים להם את החיים. אמנם היו להם הקלות טובות בהר המצופים. רק עתה, לפני שבועות אחדים נרכס על ידי המוסד האמריקאי "הלל" הבניין של הקונסוליה הסוויצרית - זאת תהיה התחלה של מועדון הסטודנטים. תחילה היו תכניות נרחבות יותר לכך ורצו לרכוש בניין גדול וחשבו שמוסד בית הלל יסקיע סכומים ניכרים במועדון אשר יוקם. אך בשלח אדם מתאים סמלאכתו בכך והוא הצליח בארה"ב לגייס את המספים הדרושים. הוא נמצא כאן זה שנה וחצי באפס מעטה, ובקושי הצלחנו להשפיע עליו שייסגר ויתחיל בבניין זה. בניין הקונסוליה הוא ברעין של חיים חברתיים וישמס מועדון של סטודנטים.

אם אנו רוצים לרכז את פעולתנו בזמן

הקרוב ביותר, הדי הממשלה במחשת למספר דברים: א) לספק חומרי בניין להקמת סיכון הסטודנטים שיש לו מיסון באמצעים ואינו יכול להתקדם בגלל חוסר חומרי הבניין. ב) מיסון, בצורת הלוואה או הענקה - בצורך לגבש בדברים עם האוניברסיטה כדי להקים כ-1000 - 1200 מקומות סיכון, את זאת יש לעשות מיד ולא להשהות את העניין, ועל ידי כך ייפמץ העורך מן השאלה. אילו היה עולה בידינו להקים בנינים ארעיים - היה זה טוב. ג) יש להרחיב את מספר בעלי הסטיפנסיות ולהגדיל את הסכומים גם להחזקת הסטודנטים וכלכלתם. יש לחלק את

טב/אט

פרופ' ריגר:

מסומם בין המשרדים השונים, אמנם משרד החינוך והתרבות מעוניין בחלק רב של התלמידים, אבל גם משרד הבריאות דורש רופאים - ישתתף אף הוא בסטיפנדיות לרפואה. משרד החקלאות מעוניין בפקולטה לרפואה, וכן משרד החוץ מעוניין במכון למדעי המזרח, משרד המשפטים מעוניין בפקולטה למשפטים, משרד מסחר ותעשייה מעוניין במכון למדעי החברה אשר בו תכלול תופסת מקום חשוב - ישתתפו אף הם בסטיפנדיות, ואם יעלה בידנינו לתת טאות סטיפנדיות תהיה זו הקלה דצינית. יג לחשוב, כיצד לרמוס את הרטויות המקומיות בעול זה מסומם שמסידורים אלה טובלים גם בני תל-אביב חיפה וכו'. ועליהן לתת את תמיכתן לאוניברסיטה.

הדבר הדחוף ביותר הוא הטנת ניר ומחברות, מסומם שיש צורך להדפיס חומר רב כתחליף לספרים, אלה העוטים את עבודות הגמר שלהם, עליהם להדפיס זאת ב-100 אכספלים - אין ניר לכל הדברים האלה. הטנת הניר הוא הצורך הדחוף ביותר.

אני מודה לפרופ' ריגר וחברי הוועדה
יוכלו לסאול שאלות.

הנ"ר ט. פרסל:

א. דיטלט:
מאחר שרוב המחסור בנייר, אולי כדאי היה לשחרר את המועמדים לקבלת תואר מלהדפיס את העבודות שלהם ב-100 אכספלים, והן יכולות להיות מוגשות רק ב-3 אכספלים כפי שהדבר יקובל באוניברסיטאות אחרות. בגרמניה היה מקובל דבר זה, מסומם שלא כל עבודות המחקר ראויות להיות מודפסות בכל כך הרבה אכספלים.

אינני חושב טובה ההצעה להצמיד את הסטודנטים המוכשרים הנבחרים של משרד מסויים, למקצוע מסויים. לדעתי, צריכות הסטיפנדיות להינתן על סנת שהוא אמנם ישרת אחד כך את המדינה, אבל יש ובמאלך הלימודים מסנה האדם את הנירון ועובר לפקולטה אחרת. מסומם כך היה רצוי שיהיה מוסד מרכזי למתן הסטיפנדיות. כמובן שהתנאי צריך להיות שאחד כך הוא יכנס לטירות המססלה, אך מבלי לקבוע את הצמידות למשרד מסויים.

ח. בוגר:
אשר לבעית הסיכון - ססחתי שדובר על סיכון ארעי, אפשר להקים צריפים ובהם להכין כ-8 עד 10 איט. כך סודר הדבר גם במגדיאל. על כן אני מציע שהאוניברסיטה תזמין ב-50.000 אלף ל"י 100 בתים כאלה ולהקים שכונה של סטודנטים - יהיה זה דבר יפה. נדמה לי כי האמצעים לכך יסגם ואפשר לבוא בדברים עם הסכונות ולהביא את הבתים מסוודיה ומנורבגיה. אם דבר זה יוצא לטועל יהיה סיכון זה מפעל גדול.

א. הכרמלי:
האם דירתו של סטודנט שגמר את לימודיו חוזרת לבעל הבית? קיים אצלנו חוק הסתיר הפקעת דירות לעולים וחילים משוחררים. לדעתי, יש להרחיק את החוק גם לגבי הסטודנטים. יש וסטודנט הגומר את לימודיו, אין החדר עובר לרשות סמינר אחריו - יש לחשוב על כך, ואולי משרד החינוך והתרבות יטפל בכך. הנדרשים מסטודנטים עבור חדר קטן על הגג הם עמוטים, וזהו מסס גליל. יש לחשוב בעקבות דבריו של חבר הכנסת בוגר על הקמת שכונה של סטודנטים. מכל מקום יש להקדיש מסומם סיווח לכך כדי לתת לסטודנט קורת גג. יש והסטודנטים חוזרים לירוסלים מיואטים, מסומם שהם אינם יכולים להטיג דירה מתאימה.

הוועדה לחינוך ותרבות
29.1.1952

טב/אט

א. הכרמלי:

יש לחשוב גם בעקבות דבריו של פרופ' ריגר ולחייב את העיריות בישראל לתמוך באוניברסיטה. אותן העיריות שתמכו וסולחות את תלמידיהן לירוסלים, אף הן יכולות להכפיל את הסכום. מכל מקום הציבור עלול לסיים לב לבקשה הגיונית זו. עד כה לא פנו לעיריות רבות ולמועצות אזוריות בקשר לכך.

אשר לעניינים החברתיים - ישנם מועדנים של משרד החינוך והתרבות. יבקר נא פרופ' ריגר במועדונים אלה ויראה אם הם מטמטים את משהו. בדרך לקטמון ישנו מועדון, בית תרבות, והבנין עוטד ריק, שמא ננצל את הבניינים האלה ונהפכם למועדון לסטודנטים.

י. סטילגסקי:

אני מניח שהאוניברסיטה שקלה את אפשרויות השיכון. מה הן הסכומים הנדרשים למטרות שיכון אלה; להצעה זו או אחרת?

אשר תקציב לאוניברסיטה, הסכומים בודאי אינם עומדים בפרופורציה לתביעות האוניברסיטה. אולם הייתי רוצה לדעת אם הסכום מוקצב לאוניברסיטה ללא כל פירוט? (פרופ' ריגר: ללא כל פירוט). הייתי רוצה לדעת למה מוקדט אוקו הכסף שהממשלה מסתמפת בתקציבה של האוניברסיטה.

פרופ' ריגר:

הסכומים מוצאים להחזקה, ואת אשר הקציבה הממשלה זהו חלק קטן מתקציבה.

הינ'ר ש. פרסיץ:

אגודת הסטודנטים של הטכניון בחיפה אף הם מבקשים להפגש עמנו כדי להביא את ענייניהם בפנינו. הם מבקשים לדעת את סדר העבודה של הוועדה, ועל כך אטיב להם.

לאור קטיעת שני התזכירים, נדמה לי שאנו מתחילים בטיפול בבעיה זו מקצה הפוך. בודאי תופיע הנהלת האוניברסיטה בפני הוועדה לחינוך ותרבות ותביא את דברא, כבר דיבר אתי על כך פרופ' טובה. אני אמנם דחיתי אותם לספר שבועות, אבל אנו נצטרך לטמוע אותם ואת דבריהם בקשר לבעיות האוניברסיטה. אולם נדמה לי שבעית האוניברסיטה ניתנת לסידור קל יותר מבעיות אחרות, היום קראנו בעתונות טעירות תל-אביב מודיעה על פתיחת קורס ראשון לטטפטים בתל-אביב, כסף הארצות שהיא אילנו קסוד בבית הספר הצבחה לחטמט וכלכלה בתל-אביב, לפני זמן מה סאל אותי חבר הכנסת רוקח בקשר להקמת אוניברסיטה בתל-אביב, אמרתי, כי טרם הספקנו לבסס אוניברסיטה אחת וכבר נקים אוניברסיטה נוספת. אך הוא עמד על שלו מתוך טיקולים מסנייטים. אולם אני באתי לכלל מסקנה אחרת. אנו יושעים את מצב המדינה, ואלינו למצוא את הדרך כדי לבסס את האוניברסיטה. על כן מטאלת הטאלה מדוע יש צורך להקים אוניברסיטה שליה בתל-אביב. מאחר טרוב האנשים, אף בחלקם הגדול, באים מתל-אביב ללמוד בירוסלים. ישנם חסרים חדרים מתאימים לריוורם, הרי יכולה האוניברסיטה לפתוח מחלקה בתל-אביב, כלומר קורסים אנלוגיים. והאנשים יוכלו להמסך בתל-אביב את לטודיהם ולא יצטרכו לדאוג להם למקום דיור. בצורה כזאת תמטרים הטאלה בהיקפה הגדול. אילמלא היתה האוניברסיטה נמצאת בהר הצופים לא הייתי באה בהצעה כזאת. אולם מאחר שאנו נתונים במצב זה הרי יש לטקול את הצעתי. לדעתי, הצעתי יכולה להביא להקלה רבה. עלי להצדיק את עמדת הסטודנטים, הם אמטרים שאילו היה ניתן להם לאסוף כסף בחו"ל להקמת הטיכונים וחדרי חברה, ועוד דברים להרחבת דעתם של הסטודנטים, היתה האפשרות למצוא את הכספים הדרוטים. אני שואלת את עצמי מדוע לא בוצע דבר זה? מדוע לא פנו לקהילות באמריקה ולא דרשו מכל קהילה להקים חדר או בית בשביל הסטודנטים בישראל. אני למדתי באוניברסיטה בפריז והיה שם יהודי שמרם סכומים ענקיים כדי

טב/אמ

הי"ד צ. פרסיץ:

להקטן פנינים ליד הסורבונה עבור הסטודנטים. היו גם בתים המיועדים לכל הרץ ולכל מדינה. אתם יכולים לכצוא גם בנינים המיועדים ליוצאי יפן והמסלה שלהם מסתמכת בהחזקת הבנין הזה. אנו יכולים להציע דבר כזה למסלול אחרות, על כל פנים לקהילות שלנו, ודבר זה לא היה מספיק על המגביות הסונות. היה צריך לבצל מהמנסט זה כדי לעשות מהו יסודי. אני מסוכנעת. סטודנטים יושבים בכל המוסדות האלה, אך הייתי רוצה לדעת מדוע דבר הזה לא נעשה, או שטום שהמסלה לא מצאה לנכון להתיר דבר זה סניטוריקים אחרים?

אשר לענין הסליפנדיות - אין כל ספק שאפשר היה לעצב ספעל זה גם בארץ וגם בחו"ל. בכל זאת ישנה כאן דיספרופורציה ידועה סטודנט עלה לאוניברסיטה 650 ל"י הייתי רוצה לדעת מדוע? הרי אין כאן טאלה של יבוא של **שקלונים**.

דעיונו של חבר הכנסת בוגר בקטר לדיון - מתקבל על הדעת. אך המחירים שהוא ציין אינם מתאימים למציאות, כי ישנם מחירים חדשים, וצריך המחולק ל-6 חדשים עולה 1900 ל"י. הסוכנות היהודית דורשת עבור העמדתו עוד 700 עד 1000 ל"י, הדבר תלוי גם בקרקע. **למכירתהסכנות** הביילים האלה, בכל זאת אפשר היה לסכן 1200 סטודנטים וגם לטדר להם מיטות וארונות בקיר.

אשר לבעית עבודת הסטודנטים והסליפנדיות - נדמה לי כי עלינו לקבל אינפורמציה מסדרד האוצר ומסדרד העבודה ולטמוע את אשר אפשר לעשות כדי להקל עליהם. ככל מקור בצטרך לקבל החלטה בענין זה.

ת. בוגר:
חישובי היו סכוונים לדולארים ולא ללירות.
אני סניח שהאוניברסיטה תוכל לקבל
אדסה להקמת הצריפים האלה.

א. הכרמלי:
הייתי רוצה לדעת אם אנו נוכל לקבל את תקציב האוניברסיטה לפני בוא המסלחת.
אם התקציב הוא סודי - אני סוותר על כך.

ה ח ל ט ה:

אם אפשר - לקבל את תקציב האוניברסיטה.

צ. כפרי:
אני ראיתי את סיכון הסטודנטים בקליפורניה, והמה גרים בצריפים ואף אצלם עומדת טאלת הסיכון בכל חריפותה.

(הי"נה נבעלה בשעה 13.00)